

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XIII. Varia Suauis errata. Decreta composita de Iustificatione. Animaduersiones in prima sex eorum capita: vbi de peccato Originali, de Libertate, de Gratiae & Charitatis habitus discrimine, ac ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

hominem non adigi ad martyrium subeundum, quò veritatem illam tueatur: idque satis esse Concilij proposito, hæc affirmantis ad diserte improbandam Lutheranorum doctrinam, postulantem in quouis homine iusto huiusmodi certæ fidei firmitatem de suscepta iustitia. Minimè tamen inde concludi, non licere pariter, postquam iam legitimis rei credendæ argumentis, illi rei nominatim accommodare id quod Ecclesia vniuersè definit, & conari actum fidei infusæ conficere, qui toties progignetur, quoties quod proponitur re ipsa verum erit. Quapropter Concilium per verba studiosè ambigua haud fallax fuit, quemadmodum Suauis deblaterat: sed ambiguitas in eo est, quòd alij per suas consecutiones intendunt inde conficere. Quid in se ipso luce clarius? Quid pariter in philosophantium ingenijs obscurarum incertarumque consecutionum luce fecundius?

C A P V T XIII.

Varia Suauis errata. Decreta composita de Iustificatione. Animadversiones in prima sex eorum capita: vbi de peccato Originali, de Libertate, de Gratia & Charitatis habitus discrimine, ac de actu Charitatis necessario ad Iustitiam, etiam in Sacramento accipiendam.

DE Prædestinationis gratiæque efficacis articulo, varia Suauis certamina hîc comminiscitur. Et quamquam ea quæ memorat, satis ostenderent, meæ meique Ordinis opinioni potiorē Synodi partem adhæsisse; tamen libet mihi sincerè fateri, horum euentuum ne tenue quidem vestigium à me deprehensum. Sed qui rem pro sua narrat libidine, sapè non modò quòd falsum est affirmat, sed quòd fieri nequit; eademque operà & inscitiam suam depromit, & mendacij redarguitur. Duos hominis lapsus referam, alterum ex eruditionis, alterum ex intelligentiæ inopia. Quòd spectat ad primum, narrat Catharinum, quòd difficultates in Prædestinationis mysterio componeret, quamdam mediam sententiam excogitasse, quâ opinabatur, aliquos (exempli causâ, Beatissimam Virginem & Apostolos) electos à Deo fuisse ad æternam felicitatem, haud habitâ ratione de futuris ipsorum meritis à Deo præiudicatis: adeoque his, aiebat ille, liberum non fuisse in æternas pœnas incurrere; ac de iis veras esse S. Pauli ac S. Ioannis enuntiationes, totum opus de electis voluntati Diuinæ tribuentium; ceteris colla-

tam gratiam, maiorem aliis, aliis minorem, sed per quam æquè possent seu benè seu prauè agere vsque ad mortem: ex iis verò alios salutem consequi, perire alios, pro ipsorum arbitrio; & hisce omnibus, affirmabat, Diuinas exhortationes admonitionesque accomodari.

2. Mirum est, cur Suauis excogitatum à Catharino eam sententiam dicat, cuius doctrinam ante ducentos annos Guillelmus Occamus Scoti discipulus* tradiderat, & Gabriel Biel, studiosus Occami assecla, paulò ante Concilium comprobat, insignis vterque Scholasticus. Dixi, *doctrinam sententiæ*, quòd ab illis vnicà solùm voce Catharinus diserepauit, nomen Prædestinatorum adscribens solis prioribus, qui ex horum auctorum opinatu electi sunt absque meritorum respectu, & absque potestate damnationis subeundæ; non autem cuiuscumque salutem adepti.

* In primo
dist. 42. q. 2.

Labitur deinde Suauis ex doctrinæ defectu, cum explicat, quo pacto propugnatores gratiæ, quæ sit efficax per se ante præuisum à Deo creatæ libertatis vsum, declararent libertatem, damnarentque Lutherianorum articulum, dicentium, cuncta fieri à nobis ex necessitate absoluta, & quo modo celebrem distinctionem adhiberent, affirmantem in nobis necessitatem in sensu composito, sed eam in sensu diuiso negantem. Refert Suauis adductum ab illis exemplum hominis se loco mouentis; qui non potest quiescere in sensu composito, hoc est, cum simul mouetur; sed potest in sensu diuiso, hoc est, alio tempore. Per quam distinctionem dicit Patrum animos caligine offusos, eamque ne ab ipsis quidem assertoribus satis intellectam: etenim motus ita rei mobili accidit, vt ab ea separari possit; vnde qui nunc mouetur, potest alio tempore quiescere: sed actus Diuinæ voluntatis sunt immutabiles; adeoque eum, qui hodie à Deo destinatur ad immortalē gloriam, non posse cras non esse destinatum.

3. Malignam profectò alienæ doctrinæ nutricem agit Suauis, qui Scholasticos perosus, eorumque subtilitates, cum eas pertractat, fœdè mutilat ac deformat. Scholastici, siue vnus siue alterius Scholæ, non dicunt (saltem si paucos excipias, minimeque probatos) illum qui mouetur, eò tunc habere libertatem ad morum, quòd possit alio tempore quiescere; cum id lapidibus etiam commune sit, quos tamen vnusquisque fatetur necessariò moueri: & ex altera parte Deus liber est, quamuis nolle vno tempore nequeat, quòd alio tempore voluit. Libertas est quædam facultas æquè potens idem eodem tempore vel agere, vel non agere: atque ita is
qui

1546.

qui se mouet, dicitur se liberè mouere, quoniam in sensu diuiso, videlicet in se ipso consideratus, & non coniunctim cum motu, est æquè potens vt velit se coniungere, vel non coniungere, & vt re ipsa se coniungat, vel non coniungat cum motu. At lapis dicitur moueri ex necessitate, quia si consideratur etiam in seipso, & non coniunctim cum motu, pondus aliaque conditiones adimunt illi potentiam æquè paratam ad vtrumque. Quà deinde ratione hæc solidissima distinctio adhibeatur ad humanam libertatem indemnem seruandam, positâ Diuinæ gratiæ efficacitate, variant expositiones pro sententiarum varietate: nec ego moram hîc traham in iis connumerandis, quæ in tot voluminum millibus perleguntur.

Sed à fictis ad facta. Legati repudiatâ communiter primâ Canonum formâ, datoque negotio alterius reficiendæ, de qua dicemus, oportunius fore censuerunt, breuitatis & claritatis gratiâ, non omnia per Canones & anathemata sancire: hoc enim pacto falsum dumtaxat, quod est infinitum, proscripserunt, verum non explicasset, quod vnum est, & quo vno ritè firmato, cuncta opposita falsa infirmantur. Curarunt itaque rem partiendam, tum in Decreta, quæ doctrinam Catholicam exponerent, tum in Canones, qui hæreticorum errores damnarent. Horum exempla singula singulis Patribus tradita, & Romam etiam missa. Verum tot illa notis operata sunt, vt necesse fuerit ea tertio confici, & ita confecta multis in locis postea reconcinnari. In huiusmodi reformandis exemplis hæc erat ratio: * Vbi plerique Patrum conuenissent de aliqua mutatione, ea omnino perficiebatur: si quidpiam aliquis commutandum postulasset, quod magni esset momenti, per omnium manus delatum, ex plurimorum sententia statuebatur, sin autem parui momenti, delectorum Patrum iudicio, adiectis nonnullorum Theologorum consiliis, committebatur.

* Literæ Legatorum ad Sfortiam, 13. Octobris 1546.

In præmio habetur: *Cum hoc tempore exorta quadam sit de Iustificacione doctrina, Synodum exponere intendisse veram sanamque doctrinam ipsius Iustificacionis, quam Christus Iesus docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia Spiritu Sancto suggerente semper retinuit, districtius inhibendo, ne deinceps audeat quispiam aliter credere, predicare, ac docere. Ex quibus verbis, aliisque efficacibus ad capitum fines adiectis liquet, Synodum voluisse, vt non ea minus quæ Decreta quam quæ Canones continent, per Fidem crederentur.*

Primum Decretum pronuntiat: *Omnes homines in præuaricatione Adæ innocentiam perdidisse, factos immundos, & naturâ filios iræ; quoniam admodum in Decreto peccati Originalis expositum fuerat: id autem con-*

sultò

1546.

sultò fuit adiectum, ne iterùm de sanctissima Virgine disputatio suscitaretur: *Eosdem seruos esse, ac sub potestate diaboli ac mortis, vt non modò gentes per vim naturæ, sed ne Iudæi quidem per ipsam etiam literam legis Moysi, inde liberari aut surgere possent.* Dicebat prius exemplar, *per legem;* postea reformatum est, vti nunc habetur, *per literam legis.* Refert Suauis, id actum in gratiam Franciscanorum, deridetque eam vocem quasi parum consentaneam; ea verò consultissimè adiecta fuit. Sciendum quippe est, proposito cum aliis huiusmodi Decreto 5. Nouembris, Paccum ac Stabiensem auctores fuisse, *vt legi adderetur, nude, vel, soli,* ne decerneretur legem inutilem esse ad salutem, obseruationesque legales (quatenus præstitas tamquam exprimentes Fidem in Redemptorem, quem ipsæ præsignificabant) æternam felicitatem haud promereri. Quapropter ea fuit habita vocum mutatio, non Franciscanorum gratiâ, quod narrat Suauis; sed quò intacta relinqueretur communis opinio aduersus Magistrum Sententiarum, * negantem Sacramentis Moisaicis vim iustificandi, hoc est, vim conferendæ gratiæ, iustum hominem reddentis, etiamsi ea tamquam honesta opera ex Fide & Charitate exercerentur; cum tamen Apostolus doceat, * *factores legis esse iustificandos.* Quare post multam consultationem adiecta fuit illa vox, *per literam,* quò solum damnaretur quod damnabat S. Paulus in Epistola ad Romanos; qui tantummodò intendit ibi Iudæorum arrogantiam arguere, superbientium in Ethnicos, quò ipsi legis literam pernoscent, & quæ per eam præscribebantur obseruarent. Atque vt huic Decreto primus Canon concineret, eo interdictum est, *Ne quis dixerit, hominem suis operibus, quæ vel per humana naturæ, vel per legis doctrinam fiant, absque diuina per Iesum Christum gratia posse iustificari.*

* In 4. dist. 1.

* In 2. ad Roman.

7 Pergit Decretum: *In eis liberum arbitrium minimè extinctum esse, viribus licet attenuatum & inclinatum.* Dicebatur antea, humanum arbitrium esse *vulneratum:* optabant aliqui vt hoc deleteretur; alij vt adderetur ad rem explicandam, *subtractis donis gratuitis:* nam in reliquum, aiebant illi, naturalem volendi nolendive libertatem æquè ac antea inesse homini: quod si nomine libertatis intelligeretur ea, per quam antea homo liber à peccato fuerat; hanc non esse modò vulneratam, sed extinctam. Verumtamen priori parti à delectis Patribus responsum; docuisse Magistrum Sententiarum, hominem vulneratum esse in dotibus naturæ debitæ, & naturam superantibus spoliatum; & S. Augustinum * inter Originariæ noxæ detrimenta connumerasse difficultatem honestè agendi. Alteram etiam partem falsam esse, quoniam homo suo libero arbitrio aliquid simul

* Lib. 5. de Liber. arbit. cap. 18.

Pars I.

Eeeee agit

1546. agit cum Deo, eum per ipsius gratiam à peccato resurgit. Postea pro voce, *vulneratum*, repositæ sunt ex quas retulimus, *attenuatum* & *inclinatum*, quæque hodie leguntur, & æque cunctis Scholasticorum sententiis aptari possunt: quarum sententiarum altera hanc attenuacionem inclinationemque contrahit ad solam donorum gratuitorum iacturam; altera verò eam ampliat ad aliquam in deterius mutationem illius status, qui naturâ suâ homini conuenisset.

Capite secundo habetur: *Missum à Deo Christum Iesum Filium suum ad homines, ut & Iudeos qui sub lege erant redimeret, & gentes quæ non sectabantur iustitiam, iustitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum Dei reciperent in sanguine ipsius.*

Tertio Cap. addebatur: *Etsi Christus pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipere; sed eos dumtaxat, quibus meritum eius passionis communicatur: nam sicut homines, nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti; ita, nisi in Christo renascerentur, nunquam iustificarentur.*

Quarto ex Pauli verbis insinuat Iustificationis descriptio: *Fit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ, & adoptionis per secundum Adam Iesum Christum, & hanc translationem, post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius voto, fieri non posse.*

Quinto, ipsius Iustificationis exordium in adultis à Dei per Christum Iesum preuincente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius uocatione, quæ nullis eorum existentibus meritis uocantur: dum per eius excitantem atque adiuuantem gratiam ad conuertendum se ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratiæ liberè assentiendo & cooperando disponantur: ita ut tangente Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat in inspirationem ipsam recipiens, quippe qui illam & abicere potest: neque tamen sine gratia Dei, se mouere ad iustitiam coram illo liberâ suâ uoluntate possit.

Petebat summus Franciscanorum Moderator, ut particula ultimam præcedenti adiceretur; *Cum in sua potestate sit eam non recipere.* Sed aptius ita concinnatum: *Quippe qui illam & abicere possit.* Et enim nostræ potestatis non est illam recipere necne; cum ipsam Deus in nobis sine nobis operetur: atqui in nostra est potestate eam dissentiendo abicere, vel consentiendo acceptare.

Huic Decreto quartus Canon respondebat, inflicto anathemate dicenti, *Liberum hominis arbitrium, à Deo motum & excitatum, haud posse dissentire, si uelit.* Hic scire oportet, prius in hoc Canone, qui tertio loco ponebatur, non *liberum arbitrium, sed hominem* simpliciter

citer nominari: unde Aquensis in sua scripta sententia, & Didacus 1546.
Lainius in suis Notis postulabant, * vt id ad communem vocatio-
nem coarctaretur; cum alia supra ordinariam impertiri possit, cui
homo non possit resistere: quod pariter confirmauit Christopho-
rus Patauinus, Generalis Augustinianorum Procurator, dicens: * In scriptu-
ris Seripandi, & apud
Barberinos.
Sic existimasse S. Augustinum de ea, quã Paulus Apostolus voca-
tus est, tametsi de ceteris communibus oppositum censeat. Patri-
bus tamen ea vox non placuit, sed pro voce *hominem*, apposuerunt, *libe-
rum hominis arbitrium*. Et prudenter quidem: nam in euentu pro-
posito extraordinariæ vocationis, necessitatemque afferentis, liber-
tas arbitrij haud remaneret secundum propriam communemque il-
lius significationem: ac proinde Patres cautè locuti, euitatã qua-
stione, an id quod proponebatur, euenire posset in homine; cum
satis esset, id in libero hominis arbitrio fieri non posse.

10 In sexto Capite definitur: *Homines disponi ad ipsam iustitiam,
dum excitati Diuinã gratiã, & adiuti, Fidem ex auditu concipientes, libe-
rè mouentur in Deum, credentes vera esse, quæ diuinitus reuelata & pro-
missa sunt; atque illud in primis, à Deo iustificari impium per gratiam
eius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu: & dum peccatores se
esse intelligentes, à Diuina Iustitiã timore, quo utiliter conculantur, ad
considerandam Dei misericordiam se conuertendo in spem eriguntur, fi-
dentes, Deum propter Christum sibi propitium fore.*

11 Hæc particula fuit acriter in Cœtibus oppugnata, & ad
diem vsque Sessioni proximam ab Armacano; qui sibi persuaserat,
primam infidelis iustificationem, vsu rationis potiti, à spe, non à ti-
more suum ortum ducere. Sed postquam ipse in postremo generali
Conuentu fusè doctèque perorauit ad suam sententiam confirman-
dam, postredie in Cœtu Patrum Theologorum contraria opinio
antehabita. Etenim Iustificatio trahit originem ex eo, quod agnos-
cat homo, ob peccatum se illius indigere; primumque quod efficit
peccati cognitio, pœnæ metus esse solet: qui metus in se, validior
animi affectio est, quàm spes: priusque permouetur animus ab im-
minentis mali periculo; postea verò se conuertit ad illud bonum
sperandum, per quod potest ab eo malo liber euadere.

12 Subditur eodem Capite, homines eiusmodi timore fiduciaque
excitados, *Deum tamquam omnium iustitiæ fontem diligere incipere; ac pro-
pterea moueri aduersus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est,
per eam penitentiam, quam ante Baptismum agi oportet.* Consultò postre-
ma verba sunt apposita, quò discrimen haberetur inter huiusmodi
penitentiam, & illam quæ in peccatore post Baptismum exigitur,

1546. & de qua agitur Canone decimoquarto; & quæ spectat ad Penitentia Sacramentum.

Quod attinet ad id quod dicitur de dilectione Dei, aduertendum est, per tenorem Decreti prius delineati nullam fieri dilectionis mentionem; sed Saluatorem Alepium Archiepiscopum Turanianum, Claudium Iaium Societatis Iesu, Lipomanum Veronenis Adiutorem, & Pium Franciscanorum Præsidem, admonuisse, ut aliquis Charitatis actus infereretur: cumque id ad omnium Patrum iudicium relatum fuerat cum aliis præcipuis notis, ut indicauimus, vigintitres ex ipsis disertè illud comprobasse; adeoque insertum Decreto: sed postea aliis haud probatum; verum à Theologis strenuè propugnatum, & per hæc verba retentum: *Non est sermo eo loco de habitu Charitatis: sed cum in particula, quæ loquitur de penitentia, nulla fiat mentio amoris, visum est cum Fide & Spe iungere aliquem dilectionis actum; quia si penitentia tota esset ex timore, sine amore iustitia, & dolor esset propter penam tantum, & non propter Dei offensam, infructuosa esset. Et in Actis legitimis, seruatis in Ælia arce S. Angeli, ubi fit mentio de quodam Cœtu Patrum Theologorum, hæc leguntur: Pariter propositum fuisse, an peccatorum detestatio in præparatione spem præcedat: & post rem exactissimè expensam, conclusum fuisse: Quamuis aliqua peccatorum detestatio spem præcedat; tamen illam detestationem, quæ ad iustificationem disponit (de qua in sexto Decreti capite dicitur) quoniam non potest fieri sine aliqua spe ac dilectione, postea sequi. Huicmodi fuit illa inconsideratio, cui Suauis tamquam partus abortiuos assignat ea Synodi Decreta: quod longè quidem facilius de Titianis tabulis persuadere potuisset; cum extra omnem comparationem minus studij deprehendatur in dispositione ibi colorum, quam hic aramentum. Sed progrediamur.*

CAPVT XIV.

Quæ decem reliquis Capitibus de Iustificatione continentur; & variaque ammaduersiones, ad ea intelligenda inde decerpit.

Dicitur in septimo: *Hanc dispositionem, seu præparationem, seu Iustificatio ipsa consequitur: quæ non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renouatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ: unde homo ex iniusto fit iustus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitæ æternæ.*

Enumerat deinde causas iustificationis; finalem quidem esse gloriam Dei & Christi, ac vitam æternam; efficientem, Deum; meritoriam, Christi,